

6. ОСВІТЯНСЬКІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378:33(477)

Ст. викл. Р.Л. Лупак, канд. екон. наук;
студ. А.Ю. Гумен – Львівська КА

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Визначено економічні інструменти європейської інтеграції України в освітній простір реалізації Болонської декларації та результати запровадження стратегії реформування університетської освіти України.

Ключові слова: вища освіта України, Болонський процес, Європейський освітній простір, європейська інтеграція, університетська освіта.

Інтеграційні процеси європейського співробітництва України у формуванні моделі соціально-економічного розвитку є необхідним кроком для забезпечення створення якісно нових форм взаємодії і взаємозв'язку підсистем економіки держави. Економічні відносини щодо використання класичних підходів до управління господарською системою України є малоефективними і непридатними в сучасних умовах, що потребує від держави розроблення управлінських рішень (інструментів забезпечення розвитку) щодо покращення існуючої професійно орієнтованої освіти. Зокрема, сферою послідовного моделювання соціально-економічного добробуту суспільства можна вважати університетську освіту як підсистему відтворення ресурсних можливостей держави загалом. При цьому процес реформування вищої освіти України потребує від навчальних закладів вміння переорієнтувати власну діяльність на розвиток особистості студента, зокрема, формування в нього необхідних для життя та професійної діяльності компетентностей.

Актуальним є визначення системи економічних рішень відтворення вищої освіти України в контексті Болонського процесу стосовно ознак цільової орієнтації забезпечення конкурентоспроможної держави загалом. Відповідність вищої освіти України параметрам (економічним ознакам) запровадження Болонської декларації передбачає обґрунтування економічних заходів адаптації вищих навчальних закладів вимогам формування зони Європейського освітнього простору тощо.

Систематизацію економічних рішень щодо формування вищої освіти України в умовах постійної зміни вимог до професійної придатності персоналу суб'єкта господарських відносин відображено у наукових працях таких авторитетних педагогів, психологів, філософів як О.В. Аксьонової, І.А. Балягіної, С.С. Вітвицької, Н.М. Внукової, З.В. Гіптерса, В.С. Журавського, І.С. Каленюка, Я.Д. Качмарика, В.Г. Кременя.

Реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу призводить до значного розширення поля взаємодії професорсько-викладацького складу і студента. Суспільство набуває все більш когнітивного характеру і

таким чином ще більше залежить від якості вищої освіти та її міжнародної відкритості. Реформування національної системи забезпечення професійної принадності випускників вищих навчальних закладів, зокрема фахівців технічних спеціальностей, неможливе без входження України в світовий освітній простір.

Для пришвидшеного руху України до суспільства знань та її інтеграції в Європейський Союз потрібно не лише виконання нашим освітнім керівництвом та академічною спільнотою положень Болонської декларації, подальших європейських документів, а насамперед перетворення освітньої та наукової сфер з маргінальних на сферу інтересів держави й усього українського суспільства. Впровадження Болонського процесу у вищі навчальні заклади уможливило посилення ролі самостійної роботи студентів, створюючи мотивацію учасників навчального процесу на досягнення високої якості підготовки фахівців. Нова система включає в собі безліч переваг і створює якісно новий, більш ґрунтовний підхід до програм освіти. Вона змушує студента рівномірно та поступово збільшувати і вдосконалювати портфель своїх знань протягом семестру. В умовах ринкових відносин вища освіта, як інструмент відновлення взаємозв'язку структурних ознак господарської системи країни, є економічною цінністю кон'юнктурних змін. Цим самим, фундаменталізація національної системи вищої освіти залежить від ринкових умов забезпечення Болонського процесу.

Необхідним результатом входження вищої освіти України до Європейського освітнього простору є консолідація зусиль законодавчих і виконавчих органів влади щодо розробки параметрів національної вищої освіти з стандартами Європейської моделі освіти (рис.).

Основою інтеграції Болонського процесу, розвитку демократизації та суспільного контролю системи вищої освіти є здатність навчальних закладів України до формування спільного освітнього і наукового простору (розроблення єдиних критеріїв і стандартів якості освіти). Насамперед, потрібно скоротити перелік напрямків і спеціальностей – отримана професійна здатність студента до виконання завдань повинна відповідати вимогам сучасного ринку праці. Для цього у початковому процесі заміна існуючої поетапності набуття навичок (студент здобуває чотири освітньо-кваліфікаційні рівні) здійснюється у формі впровадження двоступеневої освіти.

Систему вищої освіти України у ході Болонського процесу варто розглядати як гнучкий і суспільно контрольований механізм відтворення економічного підґрунтя остаточного впровадження принципів ринкової економіки (виконання податкових зобов'язань перед державою).

Ринкові принципи побудови конкурентоспроможної економічної системи потребують ідеологічного (націоналістичного), соціального, технологічного (інноваційного) підходу до вирішення завдань запровадження Болонського процесу – демократизація суспільної думки до розуміння важливості суспільного контролю можна розглядати головним кроком європейської інтеграції України.

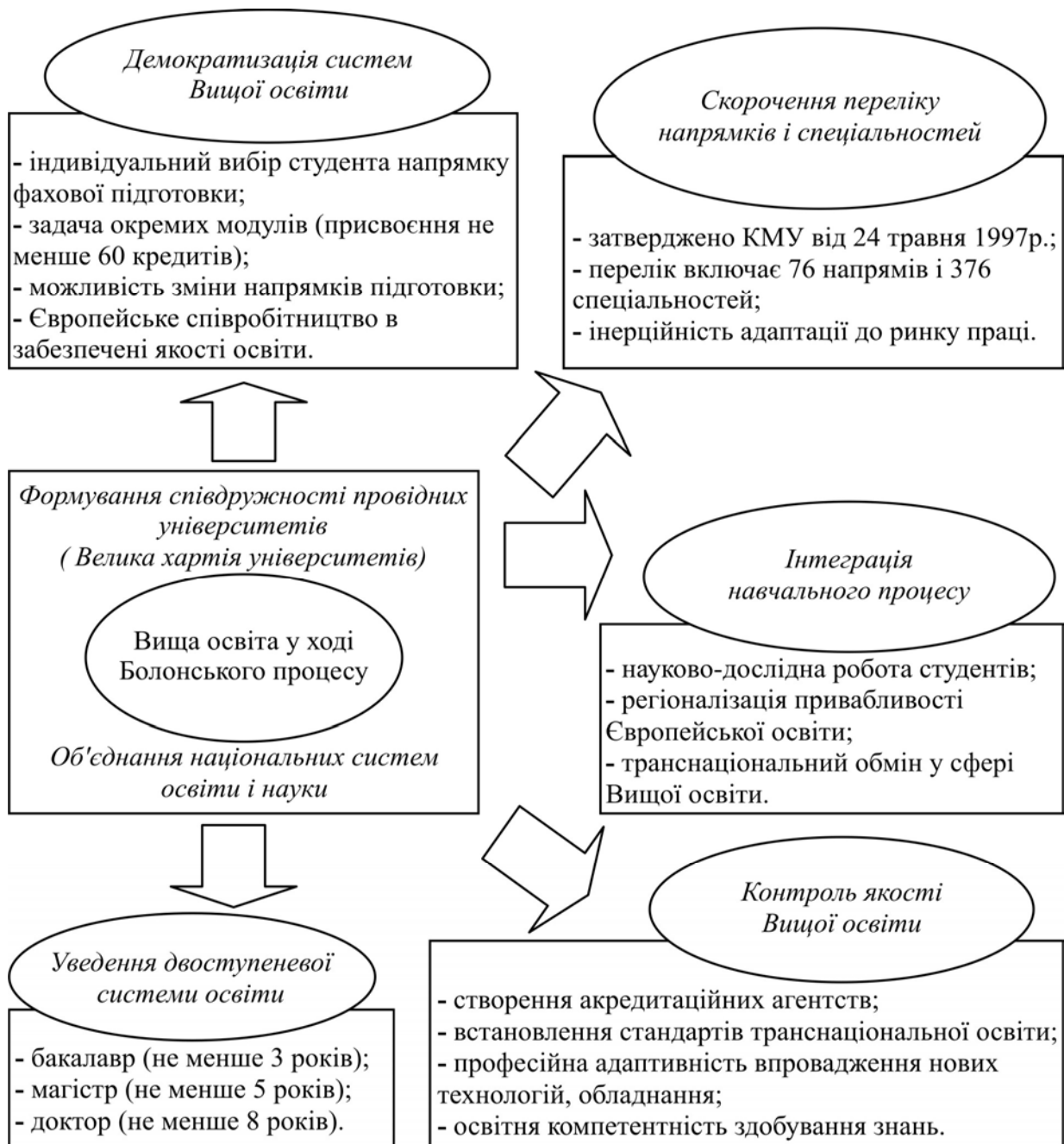

Рис. Параметри системного забезпечення відтворення вищої освіти України в контексті Болонського процесу

Успішні кроки європейської інтеграції України позитивно вплинуть на прискорення процесів співробітництва в інших сферах економіки держави, сприятимуть зміні ставленню Європейського товариства до України, подоланню існуючих стереотипів. Вхідження України у Європейський простір вищої освіти є одним з важливих чинників у реалізації визначеного стратегічного напрямку інтеграції власної університетської освіти. Необхідним є збереження національної самобутності при побудові університетської освіти, гармонійно поєднуючи інноваційні підходи до її організації. Одночасно невизначеність перспектив та принципів взаємовідносин України та Європейського союзу є одним з об'єктивних обмежень інтеграції української системи вищої освіти у Європейський простір. Можливо, вихід із цієї ситуації у більш простому підході, при якому за основу буде прийнятий принцип різношвидкісно-

го руху – приєднання до окремих компонентів Болонської системи в міру готовності української вищої освіти.

Приєднання до Болонського процесу сприятиме утвердженню принципу автономії в університетській освіті України, послабленню, а в перспективі зникненню жорсткого адміністративного та фінансового контролю з боку державних органів за функціонуванням університетів, ефективному залученню і використанню власних ресурсів у навчальному процесі, організації стажування і обмінів для студентів та викладачів. У внутрішньосупільних процесах означені зміни сприятимуть розвитку громадянського суспільства, формуванню економічної культури (перевага національного виробника) та відповідальності, поглибленню демократичних трансформацій.

Еволюційна система вищої освіти повинна розвиватися в гармонійному взаємозв'язку з суспільством загалом (теоретичні пропозиції до покращення освіти відповідатимуть отриманню практичного результату), беручи на себе роль його провідника, не відокремлюючи його від інших сфер суспільства. Необхідне чітке розуміння того, що Болонський процес не передбачає уніфікації змісту вищої освіти і нівелювання національних особливостей освітніх систем країн-учасниць.

Таким чином, існує певна невизначеність перспектив та принципів адаптації університетської освіти України до Європейського освітнього поля. Незавершеність адаптації національного законодавства до стандартів європейського права, а також неготовність європейських країн до ліквідації міграційних перешкод для громадян України суперечить принципу мобільності у Болонському процесі і не дають змогу повною мірою реалізувати його в Україні. Водночас зміна визначених принципів побудови університетської освіти уможливило практичне використання економічних переваг Болонського процесу. Участь України в Болонському процесі потребує системної реорганізації національного простору вищої освіти з акцентуванням уваги на проблемних стратегічних напрямках.

Перспектива подальших наукових досліджень уможливить узгодження єдиної стратегії вищої освіти України в Болонських перетвореннях не лише на її розвиток і набуття нових якісних ознак, а не на втрату кращих традицій, зниження національних стандартів її якості. Орієнтація Болонського процесу не має призводити до надмірної перебудови національної системи освіти. Її стан потребує глибокого осмислення, порівнюючи з європейськими критеріями і стандартами та визначення можливостей її вдосконалення в умовах ринкових перетворень.

Література

1. **Бойко А.** Проблеми розвитку української освіти в умовах євроінтеграції / А. Бойко // Вища освіта України. – 2008. – № 2. – С. 34-40.
2. **Вища освіта** України і Болонський процес : навч. посібн. / за ред. В.Г. Кременя; авт. колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2004. – 384 с.
3. **Качмарик Я.Д.** Підходи до комплексної оцінки поточних знань студентів / Я.Д. Качмарик // Ефективність і нові форми діагностики рівня підготовки фахівців у ВНЗ : матер. наук.-метод. конф. – Львів : Вид-во ЛКА, 2004. – С. 84-88.

Лупак Р.Л., Гумен А.Ю. Экономические основы обеспечения вхождения Украины к Европейскому образовательному пространству

Определены экономические инструменты европейской интеграции Украины в образовательное пространство реализации Болонской декларации и результаты внедрения стратегии реформирования университетского образования Украины.

Ключевые слова: высшее образование Украины, Болонский процесс, Европейское образовательное пространство, европейская интеграция, университетское образование.

Lupak R.L., Gumen A.Yu. Economic bases of including Ukraine into European educational space

Certainly economic instruments of European integration of Ukraine to educational space of realization of Bolonian declaration and results of introduction of strategy of reformation of university formation of Ukraine

Keywords: higher education of Ukraine, Bolonian process, European educational space, European integration, university education

УДК 215:231.75:128

Проф. В.П. Шлапак, д-р с.-г. наук – Національний дендрологічний парк "Софіївка" – НДІ НАН України

РУХ АНТИРЕЧОВИНИ ЯК ОСНОВА МЕГАЕВОЛЮЦІЇ (ІСТОРІЇ) РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО СВІТУ В СОНЯЧНІЙ СИСТЕМІ

На основі багатьох літературних джерел встановлено, що еволюційні вчення (історії) розвитку органічного світу Землі не базуються на наукових здобутках Стародавнього світу, які висвітлені в Біблії. Здійснені дослідження дають змогу, з погляду Біблії, істотно розкрити сутність загальної еволюції органічного світу, розглядати її як процес видалення антиречовини з віджилого біологічного організму і її рух до біологічного організму, який синтезується на цій матерії (нововидоутворення) на галактичному рівні. Цей процес йде зсередини віджитого виду, веде до його диференціювання (тобто, розмежування біологічного різноманіття видів тваринного світу) і завершується видоутворенням. Це гігаеволюція, еволюція на галактичному рівні, де Сонячна система слугує механізмом збирання розсипаної матерії антиречовини галактичного світу на видовому рівні і видозміни цієї матерії за своїми планетами через життя (матеріалізацію антиречовини). Після збирання генетичного волокна галактичного мікросвіту і формування незалежної антиклітини, здатної до самостійного життя в Сонячній системі, Сонце синтезує цю клітину і відправляє її у галактичний світ для нововидоутворення.

Вступ. Філософські ідеї притаманні кожній епосі. Проте окремі ідеї, думки, проблеми зберігаються століттями і навіть тисячоліттями і не знають просторових і часових меж. Такою проблемою є еволюція (історія) розвитку органічного світу Землі, зокрема й людини. Безліч наукової інформації, філософських течій, суперечностей, які розділяли і розділяють суспільство, пов'язано з еволюційними думками, викладеними у працях найвідоміших пророків, філософів та природознавців Мойсея [1], Аристотеля, Піфагора, Птолемея, Ламарка, Дарвіна, Уолесса та вчених-еволюціоністів В.І. Вернадського, П.М. Жуковського [2], І.І. Шмальгаузена [2], К.А. Тімірязєва [2], А.Н. Северцова [2], С.С. Четверікова [2], В.П. Алексєєва [2], Н.Є. Корнієнко [3] та інших. Але у їхніх працях потрібно звернути увагу на проблематичність наукових доказів, якими оперує еволюційне вчення, яка пов'язана го-